

Landelijke Vergadering Ned. Geref. Kerken 2004 te Lelystad

Onderwerp: VOP
Code: 25a
Datum: 8 mei 2004
Ingediend door: LV-Comm. Voorbereiding Besluitvorming VOP

Handreiking voor bespreking V.O.P.

Aspecten van de besluitvorming over V.O.P.

Christelijke vrijheid?

Op de LV-zitting van 15 mei wordt op verzoek van de op 3 april benoemde commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (verder: VB-VOP) een extra bespreking gehouden ter voorbereiding op de besluitvorming over deze zaak, die momenteel voor 26 juni staat geagendeerd.

Doel van de bespreking is onder meer dat de commissie VB-VOP in voldoende mate indruk krijgt van de in de LV levende standpunten, om voorstellen te kunnen doen voor besluitvorming waarvoor een zo groot mogelijk draagvlak bestaat.

De aard van de besluitvorming die we als commissie voor ogen hebben, sluit aan bij de adviezen daarover in het rapport *VOP*. Dat wil zeggen, dat we als commissie eerst besluitvorming zouden willen hebben over de hoofdconclusie van de commissie VOP en pas daarna over wat dat voor de kerkelijke praktijk zou moeten betekenen.

De commissie VOP zal u nog een stuk toesturen waarin (verder) wordt ingegaan op de inhoudelijke vragen en opmerkingen. Op 15 mei is er in een eerste ronde gelegenheid om hierop te reageren. We zouden de afgevaardigden willen vragen in deze ronde ook antwoord te geven op de volgende punten:

1. Is de uitvoering van de opdracht door de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten toereikend?
2. Is er instemming met de hoofdconclusie van het commissierapport, zoals geformuleerd in hoofdstuk 8: "De ambten van predikant en ouderling kunnen ook voor de zusters worden opengesteld"?

Uit de reacties op de bespreking van het rapport zoals die op 3 april plaatsvond, maakt de commissie VB-VOP voorzichtig op, dat er een goede kans is dat de LV het al of niet instemmen met de hoofdconclusie van het rapport *VOP* als een zaak van christelijke vrijheid zal beschouwen.

Blijft deze indruk overeind, ook na verdere reacties op dit rapport, dan zal ons voorstel voor een eerste besluit daarvan uitgaan.

Voor een eventuele verdere besluitvorming ten aanzien van de kerkelijke vrijheid heeft de voorbereidingscommissie nog geen indruk gekregen over welke besluiten een breed draagvlak kunnen vinden. De bespreking op 15 mei moet daarover meer duidelijkheid verschaffen. Met het oog op die bespreking hebben we de hieronder volgende handreiking geschreven.

Kerkelijke vrijheid?

Bij besluitvorming over het al of niet in de vrijheid van de kerken laten van daadwerkelijke openstelling voor zusters van de ambten van ouderlingen en predikant, onderschrijven wij achten wij als commissie VB-VOP conform de opdracht van de LV, dat er goede aandacht moet zijn voor de kerkelijke aspecten. Bij eventuele verdere besluitvorming zal volgens ons aandacht gegeven moeten worden aan:

1. de interne verschillen binnen de NGK;
2. de kleine oecumene;
3. de wenselijkheid van een voortgezette zitting van de LV;
4. een mogelijke fasering in de openstelling van de ambten.

Ten aanzien van bovengenoemde punten **constateren** we het volgende

Ad.1 Interne verschillen binnen de NGK

1. Een aantal kerken heeft bezwaren tegen de openstelling van de ambten van ouderling en predikant voor de zusters.
2. Deze bezwaren betreffen deels het als een zaak van christelijke vrijheid beschouwen van die openstelling, en deels de vrees voor schade aan de relaties met CGK en GKV.
3. In tien kerken is het ambt van ouderling al kortere of langere tijd opengesteld.
4. Een aantal kerken heeft aangegeven vóór openstelling van de ambten voor zusters te zijn, maar met besluitvorming te wachten op een uitspraak van de Landelijke Vergadering.
5. De daadwerkelijke openstelling van het diakenambt heeft niet tot spanningen op regionaal niveau geleid.
6. In de regio's waar één of meer kerken vrouwelijke ouderlingen hebben, is zover wij weten geen sprake van spanningen hierover. Een regionale vergadering is niet betrokken bij de roeping tot en de bevestiging in het ambt van ouderling.
7. Bij het mogelijk maken van de roeping tot en bij de voorbereiding van de bevestiging in het ambt van predikant zijn wel alle kerken in de regio betrokken.

Ad.2 Kleine oecumene

In de NGK leeft brede zorg over de mogelijke negatieve gevolgen voor de samenwerking met de CGK en GKV bij het nemen van verdere besluiten tot openstelling. Echter er wordt ook binnen de groep van NG-kerken die samenwerken met CG-kerken en/of GV-kerken, niet eenduidig geoordeeld over de praktische consequenties die dit zou moeten hebben voor besluitvorming. In 1998 heeft de GS van de CGK uitgesproken: "dat uit het geheel van het spreken van de Heilige Schrift duidelijk is dat het gezaghebbend leidinggeven in de gemeente aan de man en niet aan de vrouw toekomt". Tevens is uitgesproken: "dat de visie van de meerderheid van de deputaten – in tegenstelling tot die van de minderheid - een deugdelijke en overtuigende onderbouwing is van het standpunt, dat in de Christelijke Gereformeerde Kerken steeds als het schriftuurlijke heeft gegolden." Waar de aanbeveling van het minderheidsrapport overeenstemt met de hoofdconclusie van het VOP rapport, is het van belang vast te stellen, dat het hebben van deze visie in de CGK getolereerd wordt. De synode heeft onder meer uitgesproken "dat het verschil tussen de meerderheid en de minderheid van deputaten vooral samenhangt met een verschillende taxatie van de relatie tussen openbaring en cultuur/historie."

In de reactie van de CG deputaten op het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten?* ligt het zwaartepunt bij afwijzing van de in dat rapport gemaakte hermeneutische keuzes. De

deputaten wijzen erop dat aanvaarding van de aanbevelingen van het rapport een ernstige belemmering zal vormen voor herstel van een wezenlijker contact op landelijk niveau. Ook wijzen de deputaten op de mogelijk schadelijke gevolgen voor plaatselijke samenwerkingsverbanden. Hierbij mag worden aangetekend, dat de CG deputaten er op wijzen, dat de Nederlands Gereformeerde Kerken plaatselijk ter wille van de samenwerking af kunnen zien van de openstelling.

In de GKV is geen kerkelijke discussie en besluitvorming over het onderwerp 'vrouw en ambt' geweest. In de huidige situatie is toelating van zusters tot een der ambten onmogelijk.

In de reactie van de GKV deputaten op het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten?* ligt het zwaartepunt bij de opvatting, dat het bijbelse gegeven van mannelijke eindverantwoordelijkheid in de man-vrouw verhouding tot gelding moet blijven komen. Volgens deze deputaten wordt in de bezinning en de aanbevelingen van het genoemde NG rapport hieraan onvoldoende recht gedaan.

De commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten heeft als reactie hierop onder meer kritische vragen gesteld bij het afleiden van normatieve gedragslijnen uit 'de bijbelse gegevens'. Ook stelt zij de geloofwaardigheid ter discussie van de wijze waarop de deputaten suggereren, dat aan het 'hoofdschap' van de man recht gedaan zou kunnen worden bij een grondige herziening van de vigerende ambtsopvatting.

Ten aanzien van de kerkelijke verhoudingen menen de GKV deputaten, dat een gemeenschappelijk beraad (NGK, CGK en GKV) over de kwestie de samenbinding meer zal vergroten, dan een eigen besluitvorming binnen de NGK.

Vanuit CGK en GKV is herhaaldelijk kritisch gereageerd op de situatie, dat, vooruitlopend op een landelijke beslissing binnen de NGK, plaatselijke kerken het ambt van ouderling voor zusters hebben opengesteld.

Ad. 3 Voortgezette landelijke vergadering

1. De definitieve besluitvorming over de openstelling van het diakenambt heeft plaats gevonden op een voortgezette zitting van de LV.
2. De afgevaardigden van verschillende regio's hebben al aangegeven, dat zij het wenselijk vinden dat over een eventuele openstelling van het ambt van ouderling en/of predikant het oordeel van een voortgezette Landelijke Vergadering wordt gevraagd.

Ad.4 Fasering van de openstelling van de ambten

1. Het AKS laat in hoofdstuk I over De Diensten zien, dat er rond de toelating tot de ambten van ouderling en predikant grote verschillen zijn.
2. Een eventuele openstelling van het ambt van predikant voor zusters heeft tot gevolg, dat ook kerken die deze openstelling afwijzen, betrokken worden bij de toelating van zusters in dit ambt.

Op grond van de bovengenoemde constatering legt de commissie VB-VOP de volgende **overwegingen** aan de LV voor:

1. dat het - gelet op de gang van zaken bij de openstelling van het diakenambt en de wens van verschillende afgevaardigden van de Landelijk Vergadering - wenselijk is over de openstelling slechts voorlopige besluiten te nemen en de definitieve besluitvorming aan een voortgezette vergadering over te laten;
2. dat de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten adequaat is ingegaan op de reacties van de deputaten van CGK en GKV en op de argumenten die in het meerderheidsrapport van de CGK naar voren zijn gebracht;
3. dat binnen de NGK de kerkelijke bezinning over de zaak van 'vrouw en ambt' inmiddels een 'geschiedenis' heeft van meer dan 25 jaar. Dit heeft in de relatie met de CGK en de GKV niet geleid tot een inhoudelijke gedachtewisseling, die daaraan recht doet. In de huidige situatie geeft de reactie van de CG-deputaten geen aanleiding om te veronderstellen, dat er binnen de CGK bereidheid is op dit moment het kortgeleden vastgestelde standpunt opnieuw in overweging te nemen. In de GKV staat de kwestie als zodanig nog niet op de kerkelijke agenda. Het is dan ook niet duidelijk waarop de optimistische verwachting van de GKV deputaten stoelt, dat een gemeenschappelijk beraad de samenbinding zal vergroten. Integendeel, het is zelfs goed denkbaar, dat zo'n gemeenschappelijk beraad juist aanleiding geeft tot extra onderlinge spanningen;
4. dat het allerminst denkbeeldig is, dat na een besluit om de openstelling als een zaak van christelijke vrijheid te beschouwen, kerken met een beroep op artikel 34 van het AKS zullen besluiten zich niet te conformeren aan een verdere uitspraak waarin daadwerkelijke openstelling categorisch wordt verhinderd. Deze situatie waarin meerdere kerken zelfstandig overgaan tot openstelling van de ambten, verdraagt zich moeilijk met het opzetten van een gemeenschappelijk beraad dat zeer veel tijd en energie zal vragen van de deelnemers;
5. dat intussen de afstand tussen GKV en CGK aan de ene en NGK aan de andere kant deels een schijnbare is. In de vormgeving en ontwikkeling van het geformeerde leven staan we dicht bij elkaar, maar er is een onmiskenbaar faseverschil in de verantwoording daarvan;
6. dat het mogelijk is dat de openstelling van het ambt van ouderling en/of predikant, zeker op de kortere termijn, een extra belemmering zal zijn voor landelijke samensprekingen. Maar de eventuele gevolgen hiervan op plaatselijk niveau kunnen worden beperkt als men daar besluit geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot openstelling;
7. dat, gegeven de lange geschiedenis van bezinning over de zaak van de vrouw in het ambt binnen onze kerken, het niet wenselijk is om besluitvorming over daadwerkelijke openstelling nogmaals jaren uit te stellen en mede afhankelijk te maken van een eventueel te realiseren gemeenschappelijk beraad met CGK en GKV;
8. dat het voorafgaand aan de daadwerkelijke openstelling van het ambt van predikant, nodig is eerst een onderzoek te doen. Bij de verschillen in overtuiging binnen het kerkverband, zijn er wel de gemeenschappelijke verantwoordelijkheden. Wat zijn de mogelijke problemen die kunnen optreden om deze verantwoordelijkheden toch gezamenlijk te kunnen nakomen. Bij zo'n onderzoek zou dan ook gekeken moeten worden naar de rechtspositionele aspecten van deze openstelling;
9. dat daarom bij daadwerkelijke openstelling een fasering daarvan sterk de voorkeur verdient.